

Preprečevanje zdrsov, spotikov in padcev pri delu

Zdrsi, spotiki in padci¹ so najpogostejši razlogi za nezgode pri delu v vseh gospodarskih dejavnostih, od težke proizvodnje do dela v pisarnah. Države članice so jih opredelile kot glavni razlog za nezgode pri delu, ki povzročajo več kot tridnevno odsotnost z dela².

Tveganja za nezgode pri delu so večja pri zaposlenih v **majhnih in srednje velikih gospodarskih družbah**, še posebej v tistih z manj kot 50 zaposlenimi. Uporaba **preprostih kontrolnih ukrepov lahko zmanjša tveganja poškodbe zaradi zdrsov in spotikov**. Nasveti, podani v tem biltenu, veljajo za vse vrste in vse velikosti gospodarskih družb.

Odgovornosti delodajalcev

Zahteve, ki jih postavljajo evropske direktive³ (denimo o delovnih mestih, varnostnih znakih, osebni varovalni opremi ter okvirna direktiva za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu) in ki so pomembne za preprečevanje zdrsov in spotikov, vključujejo naslednje:

- Zagotovite, da so **delovna mesta**, kolikor je to mogoče, osvetljena z naravno **svetlobo** in da so opremljena z umetno svetlobo, ki je zadostna za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev pri delu.
- Zagotovite, da so **tla delovnega mesta** nepremična, stabilna in ravna, da nimajo nobenih lukenj, naklonov in izboklin in da niso spolzka.
- Namestite **opozorilne varnostne oziroma zdravstvene znake**, če se tveganjem ni mogoče izogniti ali če jih ni mogoče ustrezno zmanjšati s preventivnimi ukrepi.
- Zagotovite **osebno varovalno opremo** (npr. varovalno obutev), ki je primerna za obstoječa tveganja, ki se jim drugače ni mogoče izogniti. Oprema mora biti udobna in dobro vzdrževana in ne sme povzročati kakšnih drugih tveganj.
- Upošteвайте **okvirno direktivo** za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu, ki vključuje oceno in preprečevanje tveganj, dajanje prednosti kolektivnim ukrepom za odpravljanje tveganja, obveščanje in usposabljanje ter posvetovanje z zaposlenimi in usklajevanje z izvajalci glede varnosti.

Direktive določajo minimalne zahteve, ki so bile prevzete v **nacionalne zakonodaje**. Slednje lahko določajo dodatne zahteve.

Posvetovanje z zaposlenimi je nujno. Njihovo znanje omogoča odkrivanje nevarnosti in izvajanje učinkovitih ukrepov.

Vzdrževanje varnega in zdravega okolja pa ni le naloga vodstva. Tudi **zaposleni** so dolžni sodelovati in skrbeti za lastno varnost in varnost drugih ter pri tem upoštevati navodila v skladu z usposabljanjem, ki so ga bili deležni. Vsakega posameznika je treba spodbujati, da prispeva k izboljšanju varnosti in zdravja pri delu.

Preprečevanje nezgod pri delu – Obvladovanje tveganj

Dober sistem upravljanja varnosti in zdravja pri delu preprečuje nezgode pri delu z:

- ugotavljanjem problematičnih področij,
- sprejemanjem odločitev in njihovim udejanjanjem,
- preverjanjem učinkovitosti izvedenih ukrepov.

Tipičen proces je sestavljen iz več korakov:

Prepoznavanje problemov in načrtovanje njihovega odpravljanja

Ugotoviti je treba, katera območja so najbolj tvegana za zdrse, spotike in padce (npr. neravna tla, slabo osvetljene stopnice), ter določiti načine za njihovo izboljšavo. Odločiti se je treba za tako opremo in take delovne postopke, ki omogočajo preprečevanje ali nadziranje tveganj.

Organizacija

Jasno je treba določiti pristojnosti na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu.

Nadzor

Pregledi so ključnega pomena, če želimo vedeti, ali delovni postopki in procesi potekajo pravilno. Za posamezne dejavnosti, npr. čiščenje in vzdrževanje, je treba voditi evidence.

Spremljanje in preverjanje

Potrebna so redna preverjanja. Ali število nezgod pri delu upada? Je bilo med varnostno-inšpekcijskimi pregledi ugotovljeno manjše število potencialnih tveganj?

Delodajalci morajo oceniti nevarnosti in tveganja za zaposlene in druge (vključno z obiskovalci, izvajalci in člani širše javnosti), na katere bi njihova dejavnosti lahko vplivala. Med temi tveganji je treba proučiti tudi možnosti zdrsov in spotikov. Oceno tveganj je treba redno preverjati in posodabljanjati, še zlasti takrat, ko pride do pomembnih sprememb, na primer do uvedbe nove opreme ali novih postopkov.

Dobra delovna praksa

Če je le mogoče, si je treba prizadevati za odpravo **tveganja** pri viru (npr. izravnava neravnih talnih površin). Druga naslednja možnost je **zamenjava** (npr. uporaba alternativne metode čiščenja tal), nato **ločevanje** (npr. uporaba pregrad, ki delavcem preprečujejo dostop do mokrih tal). Skrajni preventivni ukrep je **varovanje** (npr. uporaba

/NRS

¹ Padci tukaj pomenijo nizke padce z manj kot dveh metrov višine.

² Stanje varnosti in zdravja pri delu v Evropski uniji – pilotna študija, 2000. Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. ISBN 92-828-9272-7.

³ <http://europe.osha.eu.int/legislation/> nudi povezave do zakonodaje EU, podrobnosti o usmeritvah Evropske komisije za majhne in srednje velike gospodarske družbe in za ocene tveganj ter povezave do spletnih strani držav članic, kjer lahko najdete nacionalne zakonodaje, ki prevzemajo direktive in usmeritve.

obutve z nedrsečimi podplati). Uporaba osebne varovalne opreme je skrajna oblika varovanja, in pride v poštev šele, ko so bili izčrpani vsi drugi organizacijski in tehnični ukrepi. Pogosto so na voljo preprosti vendar učinkoviti ukrepi, s katerimi lahko odpravimo tveganja zdrsov in spotikov. Med preventivne ukrepe lahko štejemo:

Red in čistoča na delovnem mestu – Nemarnost in splošna nečistoča so pomemben povzročitelj zdrsov in spotikov. Delovno okolje naj bo čisto in pospravljeno, na tleh in dostopnih poteh ne sme biti ovir. Redno odstranjujte smeti, da se ne nakopičijo.

Čiščenje in vzdrževanje – Redno čiščenje in vzdrževanje bo zmanjšalo tveganja. Smeti je treba redno odstranjevati in delovna območja morajo biti brez ovir. Metode čiščenja in oprema morajo biti primerne za posamezno površino. Med čiščenjem in vzdrževanjem bodite pozorni, da ne boste povzročili novih nevarnosti za zdrse in spotike.

Osvetlitev – Osvetlitev naj bo dobra, funkcionalna in naj enakomerno osvetljuje vse talne površine ter omogoči, da so vse potencialne nevarnosti, npr. ovire in polite tekočine, jasno vidne. Osvetlitev mora biti dovolj močna, da omogoča varno premikanje po prostoru. Za ustrezno osvetlitev delovnih mest na prostem je treba namestiti zunanje luči.

Talne obloge – Tla je treba redno vzdrževati in preverjati, ali so na njih nastale poškodbe. Zdrse in spotike lahko povzročijo luknje, razpoke, ohlapne preproge in predpražniki. Tla morajo biti na vseh mestih primerna za delo, ki v posameznem prostoru poteka, npr. odporna na olje in kemikalije, ki se uporabljajo v proizvodnem procesu. Premazi ali kemična obdelava obstoječih tal lahko preprečuje drsenje. Tla morajo biti čista.

Stopnišča – Veliko nezgod pri delu se pripeti na stopnicah. Stopniščna oprijemala, nedrseče obloge na stopnicah, dobro vidne oznake proti zdrsom na prednjih robovih stopnic ter zadostna osvetlitev lahko pomagajo preprečevati zdrse in spotike na stopnicah. Druge spremembe ravni tal, na primer rampe, je pogosto težko videti, zato jih je treba dobro označiti in namestiti ustrezen opozorilni znak.

Razlitja – Razlitja takoj počistite na ustrezen način (po potrebi tudi s kemičnimi sredstvi). Namestite opozorilne znake, kjer so tla mokra, in poskrbite za alternativne poti. Kaj je povzročilo razlitje? Lahko spremembe delovnih metod ali spremembe na delovnem mestu zmanjšajo nevarnost razlitja?

Ovire – Kjer je mogoče, je treba ovire odstraniti, saj na ta način preprečujemo padce. Če ovire ni mogoče odstraniti, je treba namestiti primerne pregrade oziroma opozorilne znake.

Vlečni kabli – Opremo namestite tako, da se kabli ne bodo križali s prehodnimi potmi. Kable varno pričvrstite na površine z uporabo kanalčkov.

Obutev – Delavci morajo nositi obutev, ki je primerna za njihovo delovno okolje. Pri tem upoštevajte vrsto dela, površino tal, običajno stanje tal ter lastnosti podplatov, ki preprečujejo drsenje.

Delovna mesta na prostem – Delovna mesta na prostem morajo biti urejena tako, da so tveganja zdrsov in spotikov zmanjšana na minimum, npr. z ustreznimi ukrepi proti zdrsom v primeru zaledenelih površin ter z ustrezno obutvijo.

Iskanje rešitev – Praktična preventiva

Študija primerov je pokazala, kakšne koristi lahko prinesejo preprosti preventivni ukrepi. V primeru, ki je predstavljen v nadaljevanju, je ustrezno ukrepanje sprožila nezgoda sama. Toda gospodarske druž-

be se lahko iz takih izkušenj učijo in so lahko proaktivna pri preprečevanju podobnih nezgod pri delu v svojem delovnem okolju. **Število zdrsov in spotikov je pogosto mogoče zmanjšati z zelo malo ali skoraj nič stroški.**

Študija primera

Delavec se je spotaknil ob cev s stisnjenim zrakom, ki je ležala na hodniku. Cevi po uporabi namreč nihče ni pospravil. Hodnik je bil slabo osvetljen in nezgoda pri delu se je zgodila ponoči. Po preiskavi primera je gospodarska družba namestila reflektorje na slabo osvetljena območja ter uredila dovod zraka in cev premestila drugam. Celotno osebje je sedaj deležno usposabljanja o varnosti, redu in čistoči na delovnem mestu.

Več informacij / Literatura

Več informacij o dobrih praksah preprečevanja nezgod pri delu najdete na spletni strani Agencije na naslovu <http://osha.eu.int>. Vse publikacije Agencije na tem naslovu so na voljo brezplačno. 'Preprečevanje nezgod pri delu' je tema letošnjega Evropskega tedna varnosti in zdravja pri delu, ki v državah članicah poteka oktobra 2001 (več o tem na naslovu <http://osha.eu.int/ew2001/>). Spletna stran Agencije je povezana s spletnimi stranmi držav članic, kjer lahko najdete podatke o nacionalnih zakonodajah in smernicah. Za Slovenijo je to:

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Sektor za varnost in zdravje pri delu
Kotnikova 5
SI – 1000 Ljubljana
Faks: +386 1 478 3355
e-pošta: fp.mdds@gov.si

